19.

Um kaupmennina á Eyrarbakka.
Nielsen gamli, Einar borgari og
Guðmundur Isleifsson.

2 blað.

2

Einar borgari. Samtímis Nielsen var og annar kaupmaður á Eyrarbakka, Einar Jónsson sem nefndur var borgari, af því að hann keypti borgarabréf í fyrstu er hann tók að verzla. Var hann frá Raudárhöl á Stokkseyri og gróðaðist vel fé. Hann var faðir Eyfúsar dómkirkjuorganista í Reykjavíkur, konu séra Bjarna Þórarinssonar. Faðir minn og Einar voru frændmenn og móðir mín og hann voru systkynabörn í aðra ætt og frændmenn í þriðja ætt; alt kemur af Bergi Skúlaugssyni í Þykkvabæ, sem var sonar sonar sonur Vopna Þeita Pálssonar í Auðsholti.

Einar var um eitt skeið allsheðvar kaupmaður Lefolísverzlunar, fékk nokkur skip og hafði talsverða verzlun, enda var hann vinsæll maður og á miklu áliti fyrir góðvildir og góðsemi við alla, ætt og lagi. Hann verzlaði lengst af vestur við B. Ó. Thors í Kaupmannahöfn, en um síðir hafa hagnast á þeim viðskiptum áður en bank og eignaleysi mun hafa verið orðinn er hann dó 6. des. 1904, 74 ára. Einar var lipurmenni hið mesta, góðvar og aðlaðandi sýnum manni illt, enda sá hann ekki ávalt við sér Norðmönnum og á þessa ekki við um kaupmann hans, Lefolís verzlun, eða þá menn, er hennar stýrðu, þó þeir vissu Einar af vissu hve vandaður maður hann var til orðs og æðis.

Þá var og hinn þriðji, er hafði verzlun á Eyrarbakka, samtíðar um nær 20 ára skeið eða fram að 1894, það var Guðm. Ísleifsson á Nesjum, sem enn er á lífi, nýlega orðinn áttræður. Um verzlun hans vil ég hvorki né get sagt mikið, en hygg að um hana megi segja bæði, sem lengstafaðir hans, Þorleifur sál. Kolbeinsson sagði og alkunnugt er og það sem sagt var um stáldólksins Sigurðar í Dálum: „Sumt var gamalt, sumt var þarft en sumt vér ei um talum". Guðm. Ísleifsson var mikill framar sjómaður en kaupmaður. Sem sjómaður var hann duglegur vel, afbragðs vel verglögur, en ekki vissi ég til að hann hefði neina forgöngu fyrir sjómönnum þar austur, þó stundum hefði verið orð á því gert og þá jafnan áður um meir dugandi sjómönnum til minni fróðleiks. Þykir mér rétt að setja þetta fram nú, er svo mér dugandi sjómönnum til minni fróðleiks. Þykir mér rétt að setja þetta fram nú, er svo er undir, að ég ætlaði um verzlunina á Eyrarbakka, enda tel ég mér hagkvæmt fyrir þessu. Annars má geta þess, að Bjarni Th. Melsted sál. ætlaði allangt mál um verzlun Guðmundar á sínum tíma og var þá ekki Lefolísverzlun um þessa sögu, og mátti vísa til þess, ef þar undir um óhlutdrægt mál að ræða, en hvort svo var eða ekki, vissu bæði ég og aðrir fullt svo vel. Um Guðm. Ísleifsson má með sanni segja, að hann var framsækinn dugnaðar maður, sem eflaust hefði viljað vel, en varla verið fær um að framkvæma það. Ég á ýmsu stríðu bréf í fórum mínum, sem geta lýst honum betur en ég get gert: það er álitlegt safn.

Frá honum til mín og annara

19.

Um kaupmennina á Eyrarbakka.
Nielsen gamli, Einar borgari og
Guðmundur Isleifsson.

1 blað.

Einar borgari. Samtímis Nielsen var annar kaupmaður á Eyrarbakka, Einar Jónsson sem nefndur var borgari, af því að hann keypti borgarabréf í fyrstu er hann tók að verzla. Var hann frá Raudárhól á Stokkseyri og gróðaðist vel fé. Hann var faðir Eyfíkinga dómkirkjuorganista í Reykjavík, konu séra Bjarna Þórarinssonar. Faðir minn og Einar voru frændmenn og móðir mín og hann voru systkynabörn í aðra ætt og frændmenn í hina ættina; ætt konu og Bergs Skúlaugssonar í Vatnsholti, sem var sonar sonar sonur Vopna Péturs Pálssonar á Auðsholti.

Aldrei sá ég Nielsen gamla reiðast né stífna í skapi og þó oft væri hann „niðjafullur sandur í mörgu fé", menn mein og minna drukkinn og heimtufrekir, þá keyrði ég engum þeirra mála stýggðar-yrði til hans; greinjan beitnadi oftast á verzlunareigandanum, þó fjarri væri eða fjónum verzlunarinnar, sem viðstaddir voru. Menn vissu vel, að Nielsen var „bundinn í báða skó" og vildi öllum vel, jafnt viðskiptamönnum verzlunarinnar sem honum sjálfum, sem sýndi sig m. a. í því, hve örlátur hann var við fátæklinga í Þorpinu og þar í grennd, sem hann sendi stórgjafir frá sjálfum sér og verzluninni í kátíðisdögum og þegar einhverjum lá mjög á að fá hjálp. Má í því efni benda á, að aldrei var svo vigla haldin þar á Bakkanum lá mjög á að fá hjálp. Má í því efni benda á, að aldrei var svo vigla haldin þar á Bakkanum
án þess að kaka einn eyri fyrir, nema e. t. v. það sem skemmdist.

Guðm. Ísleifsson var mikill kaupmaður sjómaður en kaupmaður. Sem sjómaður var hann duglegur vel, afbragðs veðurglöggur, en ekki vissi ég til að hann hefði neina forystu fyrir sjómönnum þar austur, þó atundum hafi verið orð á því gert og þá jafnan óðrum meir dugandi sjómönnum til minni fróðar. Þykir mér rétt að taka þetta fram nú, er svo ber undir, að ég ætlaði um verzlunina á Eyrarbakka, en þá tel ég mér hæfa að fara röð fyrir þessu. Annars má geta þess, að Bjarni Th. Melsted sál. skrifaði allangt mál um verzlun Guðmundar á sínum tíma og var þá ekki kæfðir verzlun sem bæta sögnina, og mátti víða til þess, af þar væri um óhlutdrægt mál að ræða, en hvort svo var eða ekki, vissu fáir ég ekki vel. Um Guðm. Ísleifsson má með sanni segja, að hann var framsækinn dugnaðar maður, sem eflaust hefði viljað vel, en varla verið fær um að framkvæma það. Ég á ýmsu skjöl frá honum sínum, sem gefa lýst honum betur en ég get gert: Það er álitlegt safn.

Frá honum til mín og annars